INTOSAI-P10

Эъломияи Мексика оиди мустақилияти мақомоти олии аудит

Стандартҳои байналмиллалии ташкилотҳои мақомоти олии аудит (ИНТОСАИ) аз ҷониби Ташкилоти баналхалқии мақомоти олии аудит (ИНТОСАИ) дар доираи эъломияи касбии ИНТОСАИ нашр карда мешаванд. Барои маълумоти пурратар рӯ оред ба: вебсайтwww.issai.org

INTOSAI

INTOSAI

INTOSAI, 2019г.

1) Қаблан ҳамчун ISSAI 10 маъмул буд: Эъломияи Мексика оиди мустақилияти мақомоти олии аудит
2) Эъломия соли 2007 тасдиқ карда шудааст.
3) Пешгуфтор соли 2018 тағйир дода шудааст.
4) Бо таъсиси Системаи эъломияи касбии Интосаи (IFPP), ба INTOSAI-P 10 бо таҳрири нав соли 2019 ивази ном кардааст.

ИНТОСАИ -Р 10 бо ҳамаи забонҳои расмии ИНТОСАИ: арабӣ, англисӣ, французӣ, олмонӣ ва испанӣ дастрас аст.

ПЕШГУФТОР

Эъломияи Лима, ки соли 1977 қабул шуда буд, аввалин ҳуҷҷати INTOSAI буд, ки дар он аҳамияти мустақилияти мақомоти олии аудити (МОА) инъикос ёфта, ба аъзои INTOSAI хотиррасон намуд, ки МОА метавонанд вазифаҳои дар наздашон гузошташударо объективона ва самаранок иҷро кунанд, танҳо агар онҳо аз ташкилотҳои санҷидашаванда мустақил бошанд ва аз таъсири беруна ҳифз карда шуда бошанд.

Дар ҷаласаи 44-уми Шӯрои мудирони INTOSAI, ки дар Монтевидео (Уругвай) баргузор гардид, як гурӯҳи корӣ таъсис дода шуд, ки онро қаблан аз ман пештара шахс роҳбарӣ мекард. Ҳадафи гурӯҳи корӣ омӯзиши мустақилияти МОА ва тавсия додани роҳҳои дастовардҳои воқеӣ дар ин самт мебошад.

Гурӯҳи мақсаднок доир ба мустақилияти МОА кори худро ба анҷом расонд ва ҳисоботи ниҳоии худро 31 марти соли 2001 интишор намуд. Гурӯҳи корӣ дар гузориши худ ҳашт принсипи асосиро барои кор бо МОА -и мустақил пешниҳод кард. Дар муқаддимаи ҳисобот, раис ба МОА хотиррасон кард, ки онҳо дар нигоҳ доштани масъулияти мақомоти давлатӣ дар истифодаи маблағҳои давлатӣ нақши муҳим доранд ва онҳо метавонанд мустақилона оид ба идоракунии хуби бахши давлатӣ хулосаи худро пешниҳод намоянд. Ҳамчун раиси кунунӣ, бори дигар такрор мекунам, ки ин бо вуҷуди талаботи афзояндаи ҷомеа барои назорат ва ҳисоботдиҳӣ ҳоло ҳам чунин аст.

Яке аз тавсияҳои гурӯҳи корӣ ин таъсиси зеркумита барои мусоидат ба мустақилияти МОА ва таҳияи принсипҳои роҳбарикунанда барои МОА маҳсуб меёбад. Соли 2001 ман раиси ин зеркумита шудам, ки ба он МОА аз гурӯҳи кори кишварҳои зерин дохил шуданд: Австрия, Антигуа ва Барбуда, Камерун, Миср, Португалия, Арабистони Саудӣ, Шветсия, Тонга ва Уругвай. Аввалин коре, ки ба зеркумита супорида шуд, ин таҳлили параметрҳои мустақилият бо назардошти низомҳо ва заминаҳои ҳуқуқии гуногун буд.

Аз соли 2001 то 2004, Зеркумита оид ба истифодаи муқаррарот (мисолҳо) кор кард, ки маънои нишон додани мустақилияти МОА-ро нишон медиҳад. Барои баҳодиҳии дараҷаи МОА аз рӯи ҳашт принсипи асосӣ тадқиқот гузаронида шуд. Бисёре аз роҳбарони МОА дар семинари CMM/INTOSAI, ки дар шаҳри Венаи Австрия соли 2004 ум баргузор шуда буд, иштирок намуда мустақилияти МОА-ро муфассал муҳокима карданд.

Аз соли 2004 зеркумитаи мазкур дар асоси оиннома барои мустақилияти МОА-ҳо кор карда, дастурҳоро оид ба татбиқи ҳашт принсипи асосӣ бо назардошти намудҳои гуногуни МОА таҳия кардааст. Машваратҳои васеъ бо МОА барои таҳияи ҳуҷҷатҳои сифат саҳми назаррас гузоштанд.

Бо ифтихор мегӯям, ки зеркумита кори худро ба анҷом расонд. Ман мехоҳам ба аъзои зерсохтор барои кӯшиш ва фидокорӣ, инчунин ба ҳама МОА, ки дар кори мо саҳм гузоштаанд, ташаккур гӯям.

Шейла Фрейзер,

Раиси FCA

Зеркумита доир ба мустақилият

Мундарича

Эъломияи Мексика оиди мустақилияти мақомоти олии аудит 6

ПЕШГУФТОР 6

МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ 8

ПРИНСИПИ 1 8

ПРИНСИПИ 2 8

ПРИНСИПИ 3 9

ПРИНСИПИ 4 10

ПРИНСИПИ 5 10

ПРИНСИПИ 6 10

ПРИНСИПИ 7 11

ПРИНСИПИ 8 12

1

Эъломияи Мексика оиди мустақилияти мақомоти олии аудит

ПЕШГУФТОР

Ассамблеяи Генералии Созмони Милали Муттаҳид дар Қарори худ таҳти 66/209 аз соли 2011 ва 69/228 аз соли 2014 нақши муҳими мақомоти олии аудитро (МОА) дар баланд бардоштани самаранокӣ, ҳисоботдиҳӣ, воқеият ва шафофофияти идоракунии давлатӣ эътироф кард, ки ба ноил шудан ба ҳадафҳо ва афзалиятҳои рушди миллӣ ва ҳадафҳои рушди байналмилалӣии мувофиқашуда, мусоидат намуд.

Дар Барномаи рӯзномаи амалиётии Аддис-Абеба, ки бо Қарори 69/313 Ассамблеяи Генералии Созмони Милали Муттаҳид дар соли 2015 тасдиқ шудааст, давлатҳои аъзо ӯҳдадоранд механизмҳои назорати миллӣ, аз қабили Мақомоти олии аудиториро тақвият бахшида, ба сафарбаркунӣ ва истифодаи самараноки захираҳои дохилии давлатӣ мусоидат кунанд.

Ин ӯҳдадорӣ аз эътирофи возеҳ дар Қарори 69/228 дар бораи нақши МОА, ки дар тақвият додани ҳисоботдиҳии ҳукумат оид ба истифодаи захираҳо ва самарабахшии онҳо барои ноил шудан ба ҳадафҳои рушд вобаста аст. Барои кафолат додани он, ки МОА метавонад ин талаботро иҷро кунад, ҳуҷҷат аз давлатҳои узв даъват менамояд, ки дар заминаи институтсионалии миллии худ мустақилият ва тавонмандии МОА-ро ба инобат гиранд.
Бо дарк кардани он, ки мустақилият бояд мақсади асосии ҳамаи МОА бошад, қатъномаҳо инчунин давлатҳои узвро ба эътибор мегиранд ва даъват мекунанд, ки тибқи низоми институтсионалии миллӣ, Эъломияи Лима дар бораи Принсипҳои роҳбарикунандаи аудити соли 1977 ва Эъломияи Мексика дар бораи мустақилияти мақомоти олии аудити соли 2007 татбиқ карда шаванд, ки аз

Конгресси IX Созмони байналмилалии мақомоти олии аудити (INTOSAI) дар Лима сарчашма мегиранд, зеро:

• батанзимдарорӣ ва истифодаи самараноки маблағҳои давлатӣ яке аз заминаҳои муҳим барои идоракунии самарабахши молияи давлатӣ ва самаранокии қарорҳои мақомоти масъули ҳокимият маҳсуб меёбад.

• INTOSAI-P 1 - Эъломияи Лима (Принсипҳои роҳбарикунандаи аудит) изҳор медорад, ки мақомоти олии аудит (минбаъд - МОА) метавонанд вазифаҳои худро танҳо дар сурате иҷро кунанд, ки агар онҳо аз ташкилоти санҷидашаванда мустақил бошанд ва аз таъсири беруна ҳифз карда шуда бошанд;

• Барои ноил шудан ба ин ҳадаф, дар ҳама гуна демократияи солим, ҳар кишвар бояд МОА дошта бошад, ки мустақилияти онҳо бо қонун кафолат дода мешавад;

• Эъломияи Лима эътироф мекунад, ки муассисаҳои давлатӣ комилан мустақил буда наметавонанд ва МОА бояд мустақилияти функсионалӣ ва ташкилӣ дошта бошанд, ки барои иҷрои ваколатҳои худ заруранд;

Бо истифода аз принсипҳои мустақилият, МОА метавонад бо роҳҳои гуногун ба мустақилият тавассути кафолатҳои гуногун ноил гардад

Муқаррароте, ки ба ин ҳуҷҷат дохил карда шудаанд, барои нишон додани принсипҳо хизмат мекунанд ва барои МОА - и мустақил идеалӣ дониста мешаванд; Маълум аст, ки то имрӯз ҳеҷ кадоме аз МОА ба ҳамаи ин муқаррарот мувофиқат намекунад ва аз ин рӯ, дигар таҷрибаи беҳтарини ба даст овардани мустақилият дар дастурҳои замимавӣ оварда шудаанд.

» ҚАРОР МЕКУНАД:

Қабул, нашр ва паҳн кардани як ҳуҷҷат бо унвони "Эъломияи мустақилияти Мексика".

МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Муассисаҳои олии аудити умуман ҳашт принсипи асосиро, ки аз Эъломияи Лима ва қарорҳои Конгресси 17-уми INTOSAI (Сеул, Корея) сарчашма мегиранд ҳамчун талаботҳои асосӣ барои аудити дурусти бахши давлатӣ эътироф мекунанд.

ПРИНСИПИ 1

Мавҷуд будани меъёрҳои дуруст ва самараноки конститутсионӣ/қонунгузорӣ, ҳамчунин муқаррарот доир ба татбиқи амалии онҳо

Қонунгузорӣ ба таври муфассал дар бораи дараҷаи мустақилияти МОА-ҳо талаб карда мешавад

ПРИНСИПИ 2

Мустақилияти роҳбар ва аъзои МОА (ниҳодҳои коллегиалӣ), аз ҷумла кафолатҳо оид ба мӯҳлати дар мансаб будан ва дахлнопазирии ҳуқуқӣ ҳангоми иҷрои муқаррарии ӯҳдадориҳои худ.

Қонунгузорӣ шартҳои таъин намудан, таъин намудани такрорӣ, озод кардан ва ба нафақа гусел кардани сардори МОА ва аъзоёни ниҳодҳои коллегиалиро муқаррар менамояд, ки онҳо:

• мувофиқи тартиботе, ки мустақилияти онҳоро аз мақомоти иҷроия кафолат медиҳад, ба вазифа таъин, такроран таъин ва ё аз вазифа озод карда мешаванд (ниг. Стандарти 9030 Тавсияҳо ва таҷрибаи пешқадам доир ба мустақилияти МОА)

• ба мӯҳлати ба таври кофӣ тӯлонӣ таъин карда мешаванд, то онҳо тавонанд барои амалисозии ваколатҳояшон бидуни тарс аз татбиқи чораҳои таъсиррасонӣ имкон дошта бошанд;ва

• аз ҳама гуна таъқиб барои ҳама гуна амалҳои пешина ё ҳозираи худ, ки аз иҷрои муқаррарии ӯҳдадориҳои онҳо бармеоянд, дахлнопазир мебошанд

ПРИНСИПИ 3

Ваколатҳои кофии васеъ ва мустақилияти пурраи фаъолияти МОА.

МОА бояд барои гузаронидани санҷишҳои зерин ваколатдор бошанд:

• истифодаи маблағҳои пулӣ, захираҳо ё дороиҳои давлатӣ, аз ҷониби қабулкунанда ё нафъбардоранда новобаста аз хусусияти ҳуқуқии онҳо;

• ҷамъоварии даромадҳои ба давлат ва ташкилотҳои давлатӣ тааллуқдошта;

• қонунӣ будан ва дурустии суратҳисобҳои ҳукумат ё мақомоти давлатӣ;

• сифати идоракунӣ ва ҳисоботи молиявӣ;

• сарфакорӣ, самаранокӣ ва натиҷанокии амалҳои ҳукумат ё муассисаҳои давлатӣ.

Ба истиснои ҳолатҳое, ки қонун муқаррар кардааст, МОА оиди сиёсати ҳукумат ё муассисаҳои давлатӣ аудит намегузаронад, вале бо аудити тадбиқи сиёсат маҳдуд мешавад.
Бо риояи қонунҳои муқаррарнамудаи ҳокимияти қонунгузорӣ ва ба фаъолияти МОА дахлдошта, он аз супоришҳо ва ё дахолати ҳокимияти қонунгузор ё иҷроия дар ҳолатҳои зерин озод аст:

• интихоби масъалаи аудит;

• банақшагирӣ, барномасозӣ, таҳвилдиҳӣ, ҳисоботдиҳӣ ва назорати иҷрои тавсияҳои МОА;

• ташкил ва таъмини воҳиди кори кормандони худ;

• таъмини иҷрои қарорҳои худ, агар тадбиқи қарорҳо ба ваколати онҳо дохил шавад.

МОА набояд ба ҳеҷ ваҷҳ ба роҳбарии ташкилотҳое, ки аудити онҳоро мегузаронад, ҷалб карда шаванд.

МОА бояд кафолат диҳад, ки кормандони он бо ташкилотҳои санҷидашаванда алоқаи зич пайдо накунанд ва ҳамин тариқа ҳадафи худро нигоҳ доранд.

МОА бояд ҳуқуқи ба таври мустақилона иҷро намудани ӯҳдадориҳои худро дошта бошад ва бояд бо ҳукумат ё мақомоти давлатӣ, ки барои такмил додани истифода ва идоракунии маблағҳои давлатӣ кӯшиш мекунанд, ҳамкорӣ кунанд.

МОА бояд стандартҳои дахлдори фаъолият ва аудит, инчунин кодекси ахлокро, ки ба ҳуҷҷатҳои расмии INTOSAI, Федератсияи байналмилалии муҳосибон ё дигар мақоми эътирофшуда, ки салоҳияти муқаррар кардани стандартҳоро доранд, асос карда шудаанд, истифода баранд.

МОА бояд ҳисоботи солонаро дар бораи натиҷаҳои фаъолияти худ ба мақомоти ҳокимияти қонунгузорӣ ё дигар мақомоти давлатӣ тибқи талаботҳои конститутсия ё қонунгузорӣ пешниҳод кунад ва ҳамчунин ин ҳисоботҳоро ба омма дастрас кунад.

ПРИНСИПИ 4

Дастрасии номаҳдуд ба иттилоот

Барои дуруст иҷро кардани ӯҳдадориҳои қонунии худ, МОА бояд дорои сатҳи муносиби ваколатдорӣ барои дастрасии сариватқӣ, бемаҳдуд, мустақим ва ройгон ба ҳама ҳуҷҷатҳо ва иттилооти зарурӣ бошад.

ПРИНСИПИ 5

Ҳуқуқ ва ӯҳдадории ҳисоботдиҳии МОА оиди корҳои иҷронамудаи худ набояд дар пешниҳоди ҳисобот дар бораи натиҷаҳои кори аудитии худ маҳдуд бошад.

МОА тибқи қонун ӯҳдадор аст, ки на камтар аз як маротиба дар як сол оид ба натиҷаҳои фаъолияти аудитории худ ҳисобот диҳад.

ПРИНСИПИ 6

Озодӣ барои қабули қарор оид ба мундариҷа ва мӯҳлати ҳисоботи аудитӣ аз рӯи натиҷаҳои санҷиш, инчунин нашр ва паҳн кардани онҳо

МОА ҳуқуқ дорад дар бораи мундариҷаи ҳисоботи аудитории худ қарор қабул кунанд.

МОА ҳуқуқ дорад, ки дар ҳисоботҳои аудитории худ мушоҳидаҳо ва тавсияҳоро бо назардошти фикру мулоҳизаҳои ташкилоти санҷидашаванда дар ҳолати зарурӣ пешниҳод намояд.

Қонунгузорӣ бояд талаботи ҳадди ақалро барои ҳисоботи аудитории МОА ва ҳангоми зарурат барои масъалаҳои мушаххасе, ки барои онҳо тартиб додани хулосаи расмии аудиторӣ ё шаҳодатномаи аудит лозим мешаванд, муқаррар намояд.

МОА ҳуқуқ доранд дар бораи мӯҳлати ҳисоботи аудитории худ қарор қабул кунанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки ин ё он талаботҳо нисбати ҳисобот бо қонунгузорӣ муқаррар карда мешаванд.

МОА метавонад аз мақомоти қонунгузор дар маҷмӯъ ё яке аз комиссияҳои он ё ҳукумат дархостҳои муайянро барои тафтиш ё аудит қабул кунад.

МОА ҳуқуқ дорад, ки тибқи талаботи қонунгузорӣ, ҳисоботи худро пас аз расман пешниҳод кардани онҳо ба мақомоти дахлдор интишор ва паҳн намояд.

ПРИНСИПИ 7

Мавҷуд будани механизмҳои самараноки назорати тадбиқи тавсияҳои МОА

МОА ҳисоботҳои худро ба мақомоти қонунгузор, яке аз комиссияҳои он ё мақомоти роҳбарикунандаи ташкилоти санҷидашаванда барои баррасӣ ва иҷрои тавсияҳои МОА пешниҳод менамояд.

МОА системаи дохилии назорати иҷрои хулосаҳо ва тавсияҳои МОА аз рӯи натиҷаҳои санҷиш, ҳамчунин тавсияҳои ҳокимияти қонунгузор, яке аз комиссияҳои он ё мақомоти роҳбарикунандаи ташкилоти санҷидашавандаро аз ҷониби ташкилотҳои санҷидашаванда, дорад.

МОА ҳисоботҳои худро оид ба назорати тадбиқи тавсияҳо аз рӯи натиҷаи санҷиш аз ҷониби объектҳои санҷидашаванда ба ҳокимияти қонунгузорӣ, яке аз комиссияҳои он ё мақомоти роҳбарикунандаи ташкилоти санҷидашаванда барои баррасӣ ва андешидани чораҳо доир ба тадбиқи онҳо пешниҳод менамояд, ҳатто агар МОА дорои ваколатҳои бо қонун муқарраргардида оиди тадбиқ намудани мустақилонаи назорати тадбиқи тавсияҳо аз рӯи натиҷаҳои санҷиш аз ҷониби объектҳои санҷидашаванда ва қабули чораҳои дахлдорро дошта бошад ҳам.

ПРИНСИПИ 8

Мустақилияти молиявӣ ва идоракунӣ/маъмурӣ ва мавҷудияти захираҳои дахлдори меҳнатӣ, моддӣ ва пулӣ

МОА бояд захираҳои зарурӣ ва кофии меҳнатӣ, моддӣ ва пулӣ дошта бошад, ҳокимияти иҷроия бошад набояд дастрасӣ ба ин захираҳоро назорат ва идора кунад. МОА буҷаи худро идора мекунад ва онро мувофиқи мақсадҳои худ тақсим мекунад.

Ҳокимияти қонунгузор ё яке аз комиссияҳои он барои таъмин намудани МАО бо захираҳои дахлдор барои иҷрои ваколатҳои онҳо масъуланд.

МОА ҳуқуқ доранд бевосита ба ҳокимияти қонунгузор, агар захираҳои пешниҳодшуда барои иҷрои ваколатҳояшон нокифоя бошанд, муроҷиат намоянд.